

KARRIEREPIGEEKVINDER

ANMELDELSE AF BENNY LIHME

Karen Mukupa og Rasmus Poulsen:
NATASJA.
Politikens Forlag.
400 sider, kr. 300,-.

Kurt Lassen:
MISS SUNSHINE.
Caroline Wozniacki og skyggen af farmand.
Bogkompagniet.
240 sider, kr. 249,-.

To nye bøger om ikke særligt danske danske unge kvinder, en reggae sanger og en tennisspiller, demonstrerer trods de forskellige personligheder og miljøer omkring personerne en forbløffende konvergens i forbindelse med den målrettede kamp for at blive bedst og gøre international karriere. "Gi mig Danmark tilbage" er bare titlen på en sang – i virkelighedens verden er gamle Danmark simpelthen for lille for unge kvinder, der vil være stjerner. At være født i Danmark er en parentes på vejen til hhv. Jamaica og Monaco – under globaliseringen er det ikke hvor du kommer fra, men hvor du er på vej hen, der tæller.

Det følgende handler om to nye bøger om to umiddelbart meget forskellige danske pigekvinder.

Danske? Nå ja, globaliserede danske er måske mere dækkende. Reggaesangeren Natasja havde dansk mor og sudanesisk far og gjorde mentalt og til dels fysisk Jamaica til sit voksne hjemland. Selv om Natasja kort før sin død endelig overgav sig og sang på dansk og fik et hit med "Gi' mig Danmark tilbage", er bogens flotte layout ikke holdt i rød-hvid men rød-gul-grøn, dvs reggaens og Jamaicas nationalfarver.

Natasja omkom på tragisk vis ved en bilulykke på Jamaica i 2007 kun 32 år gammel.

Den anden bogs hovedperson er yderst levende og trods et par seriøse idrætsskader i fuld gang med at erobre hele verden. Tennisspilleren Caroline Wozniacki blev dansker, fordi forældrene besluttede sig for at forlade hjemlandet Polen til fordel for Danmark. Caroline er således vokset op i Danmark, men bosatte sig allerede som rig 19 årig i Monaco.

Det er muligvis ikke specielt fair overfor de to bøger at samlæse dem, som jeg har gjort det i anmeldelsen her. Men fristelsen var simpelthen for stor, efter at jeg ved et tilfælde havde læst bøgerne lige efter hinanden. Bøgerne om mørke Natasja og lyse Caroline præsenterer det fælles, at hovedpersonerne har satset på at blive stjerner. Og at Danmark i denne optik ikke var et stort nok land for dem.

Der er tale om individualister, som begge havde/har et betydeligt antal personer omkring sig i bestræbelserne på at nå den internationale top ("tenniscirkus" eller "reggaecirkus", det kommer ud på ét). Den ene pigekvinde ville ragamuffe sig frem, den anden vil med tunge dobbelte baghåndsslag slå sig frem fra hele verdens centre court baglinjer.

Natasja Saads veninde, sangeren mm Karen Mukupa, og reggae-dj og autointakt journalist Rasmus Poulsen (har bl.a. skrevet en vidende bog om "Graffiti i Danmark"), har sammen taget tråden op fra den mundtlige historiefortælling. Deres veninde Natasja var en figur, folk elskede

at fortælle historier om, får vi at vide i forordet. Så hvorfor ikke lave bogen om Natasja i forlængelse af denne tradition, når hendes liv skal "genfortæles".

Det er der kommet en spændende men også lidt for lang, gentagende og litterært set u-jævn bog ud af (det litterære niveau som varsles i forordet indfris ikke). Når jeg på trods af disse forbehold har vendt sider med appetitten i behold til det sidste, er det selvfølgelig fordi Natasjas liv har været et spændende og ukendt land at blive ført ind i. Faderen vendte tilbage til Sudan og stiftede ny familie dér, mens Natasja var ganske lille. Den hårdt prøvede mor, med en datter som i stedet for at være i skole ofte opholdt sig sammen med pusherne i Christiania og røg hash som 13 årig, fik en ny dansk mand.

Der er sikkert en del ulykkelige historier, hvor danske kvinder efter hede kærlighedsforhold til afrikanske og/eller jamaicanske mænd står tilbage med et barn, mens faderen er forduftet. I Natasjas tilfælde udvikler det sig imidlertid flot og eventyragtigt – hun bliver en elsket del af faderens nye familie i Sudan. Kommer på besøg dér og de afrikanske rødder bliver en vigtig del af hendes bagage i opbygningen af en jamaicansk rastafari identitet. Det er vild læsning at møde en ung kvinde, som af hjertet forsøger at mixe Islands Brygge, Sølvgade Skole, Pusher Street/ Christiania og forskellige nordsjællandske ridecentre (et stort kapitel om tiden 1997-2004 som jockey) med Kejser Haile Selassie og Afrika.

Det er reggaemusikken, der er ledetråden i den unge kunstners professionelle liv. Hun møver sig bogstavelig talt frem, hvor den ægte vare findes rundt omkring på Jamaica. Og får takket være sit talent og ukuelighed gennem et langt og ujævnt forløb en slags mesterlære uddannelse i at synge reggae.

Dans/bevægelse/scenepatræden kniber det med, mens de vokale evner er så store, at de internationale ambitioner er retfærdiggjorte. På Jamaica duperer den lille dansk-afrikaner mange af de indfødte kunstnere og producere, ikke mindst fordi hun som udlænding mestrer den særlige form for jamaicansk sprog *patois*.

Bogen har her sine både største styrker og største svagheder: der er for mange steder hvor gentagelse med druk og ganja selskabelighed går fra gang-i-den til tomgang-i-den.

Natasja var til fest og farver i København

såvel som i Kingston. Hendes oplevelse af Jamaica, som den fremstår i bogen, kan godt have et lidt forarmet præg med en romantiseret fremstilling af de lokale gangstere og den reaktionære og kvindefjendske samt homofobiske rastakultur.^{*)}

Selv om Natasja rundede de 30 år, fremstod hun til det sidste med et lidt umodent præg og havde fx under de sidste ophold på Jamaica en kun 16 årig kæreste. Og selv om hun var politisk engageret, var hun langt fra skarp. Desværre kom Natasja pga den pludselige død ikke videre i den intellektuelle dannelse, som ellers var accelereret i forbindelse med en begyndende karriere som skuespiller i først det lille fynske BaggårdTeatret i Svendborg og deres eksperimenterende fusion af hiphop musik og teater og senere i en succesrig forestilling på Betty Nansen Teatret i København.

Moderen citeres i bogens sidste del, "Ikon", for at have sagt, at hun vidste, at Jamaica ville tage hende: "Jeg har altid vidst, at det land ville dræbe hende." (s. 366). Man kan ikke ud fra bogen vide, hvilke samtaler der har været mellem mor og datter. Kun at moderen altid var der i baggrunden, når Natasja havde problemer. Sammenholdt med dybdybende biografier er bogen om Natasja overfladisk og handlingsfokuseret: kronologisk får vi at vide, hvad hovedpersonen foretog sig og sagde i forskellige handlingssammenhænge på forskellige tidspunkter ordnet i kronologisk rækkefølge. Det er ikke en bog for drøvtyggere, det her. Hvad man dog ikke kan kritisere bogen for, eftersom der allerede i forordet står, at der af hensyn til familiens ønsker og beskyttelse af visse personer er foretaget nogle omskrivninger af virkeligheden.

Hverken Caroline Wozniacki eller hendes forældre har ønsket at medvirke til den erfarne sportsjournalist Kurt Lassens bog om den unge tennisstjerne i "skyggen af farmand". Faktisk handler bogen mere om denne skygge end den handler om tennisstjernen selv.

Bogen er bedre end dens rygte. For rygten er stort set dårligt, fraset en seriøs anmeldelse i Information. Der har været mudderkastning inden bogens udgivelse, idet medierne, hjulpet af forlagets promovoring, udråbte farmand Wozniacki til den store stygge farmand med dollartegn i øjnene, der pisker datteren frem. Han har reageret med at ville rejse sag mod

forfatteren (hvad der i skrivende stund ikke er kommet noget ud af).

Selv om der i nogle af de kilder, som Kurt Lassen benytter sig af (især tennis-trænere som har trænet Caroline fra barnsben), er visse ting, der trækker i den faderdominerende retning, er helhedsindtrykket først og fremmest, at Caroline er en pige, der selv ønsker dette liv, hvor en lang slidsom tennis arbejdsuge på op til 65 timer fra 12 års alderen er at foretrække frem for at hænge ud med tomgang i den form for gruppelev, som Natasja levede.

Den éndimensionalitet der er over pigen Carolines udvikling og karriere, gør det mere overskueligt og enkelt end tilfældet er omkring komplekse og sammensatte Natasja. Ifølge bogen "Miss Sunshine" står vi overfor en pige og en familie præget af "polsk mentalitet" (udholdenhed, aldrig gi' op), determineret ihærdighed, medietræning som 11 årig og højst noget Harry Potter og krimilæsning som åndelig føde mellem træning og kampe.

Caroline Wozniacki må lægge ryg til ikke kun faderens, men hele Danmarks forventninger om at bringe mindreværds dannebrogsslaget frem i det internationale lys. For dansk har vi jo brug for at hun er, selvom navnet er polsk og adressen i Monaco.

Jeg skal ikke drive det "komparative kvindestudie" for vidt. Men morsomt har det været at læse om mørke Natasja og lyse Carolines fælles omhu for barbering af de små pusselanker og lakering af neglene. Sjovt også at læse om de tos betagelse af New York: mens Natasja tumlede rundt på obskurante musiksteder og sov her-og-der, hvor der var en ledig sofa, tog Miss Sunshine rundt i byen for at se på lejlighed (det blev så Monaco). Spise på Les Halles på Park Avenue, indtage SoHo som et fantastisk sted at shoppe, gå til modeopvisninger osv., det er lige Miss Sunshine.

*) Skulle læseren være interesseret i en voksen mandlig musikers kærlighed til Jamaica og øens natur, så læs Johnny Cash's selvbiografi og hans 20 år med Cinnamon Hill.